

Alla för hvarandra.

TJÄNARINNE- BLADET

UTGIFVET AF STOCKHOLMS TJÄNARINNEFÖRENING.

Prenumeration kan ske å Tjänarinneföreningens exp., Grefteuregatan 20 C. Pris för helt år 35 öre. Lösnummer 10 öre.

Till våra prenumeranter.

I likhet med föregående gång utkommer Tjänarinne-Bladet i åttasidigt format och räknas som nr 5 och 6.

JUL.

Åf Karl-Erik Forsslund.

När julen kommer skridande
ljus öfver mörka jorden,
när hælgen kommer glidande
tyst öfver vita norden —
Gif, husfar, gif med öppen hand!
Gif husmor varma klappar
ej blott åt egna barn och man,
men ock åt vägens vandringsman
och skogens fattigklappar.

Gif lindring åt de lidande,
låt hungrig mätt sig äta.
Fred mäkla bland de stridande,
försona dem som träta.
Strö rikligt korn på gårdens snö
åt luftens magra sångare,
i hönsburn ymnigt risgryn strö,
gif bröd och dubbelt mått af hö
och hafre åt din gångare!

Aspstammar fäll åt havarna
att knaga barken gröna.
Ångande glögg gif kararna
att frusna näfvar löna.
Ett helgdagslif, ett mjukt och rött,
gif varje duktig piga.
Gif katten grädd, hunden kött,
gif tomten gröt som doftar sött
och ångar ljufveliga!

Med mustigt öl fyll bägarna
och öppna köksdörren vida —
Om doppardan på vägarna
trasiga skaror skrida.
Bjud in dem till din brasas glöd
att i din gryta doppa.
Var likblek kind gör varm och röd,
gif ljus och bröd, gif ljus och bröd,
och full var påse stoppa!

Gif bröd åt sultna trälarna
det lossar deras bojer.
Gif ljus åt frusna själar
i skogens skumma kojor.
Låt ingen gå med julen ut,
du hærre och du fruga!
Hör bjällerklång, hör fästsalt
af kölden i hvarenda knut —
God jul i slott och stuga!
(Ur Storgårdsblomster.)

Köpenhamns "Tjenestepige- forenings Fagskole."

I förra numret af Tjänarinnebladet omtalade vi, att Köpenhamns tjänarinneförening redan kommit så långt, att den kunde öppna sin egen fackskola. Denna invigdes den 4 november, som var en stor högtidsdag för föreningen. Då lokalerna ej kunde rymma alla föreningsmedlemmar — de uppgå nämligen till 500 — voro inbjudna de, som varit med sedan föreningen stiftades och de som skänkt någon gåfva eller synnerligen energiskt arbetat för skolan, dessutom voro inbjudna folktingsmän och andra framstående män och kvinnor i staden. Högtidstalet hölls af folktingsmannen Herman Trier, hvilken bland annat framhöll att det — så vidt han visste — var första gången en skola restes af arbetarna själfva för att främja sin kärs utveckling. Detta

var, sade han, en heder, icke allenast för tjänarinnorna, utan för kvinnorna i sin helhet.

Före och efter talet sjöngo eleverna sånger, som voro skrifna för detta tillfälle. Föreningens ordförande Marie Christensen tackade de närvarande för det intresse, de visat för tjänarinnornas sak, i det de varit föreningen behjälpliga att nå så långt.

Därefter besågos alla de olika lokalerna, hvilka voro smakfullt dekorerade med blommor, och dracks thé i stora samlingssalen.

Då vi tro, det kan intressa våra läsare att något närmare höra, hur denna utmärkta skola är inrättad, intaga vi här nedan ett bref till Stockholms-Tidningen från dess Köpenhamns-korrespondent, samt en liten artikel ur danska tidningen Politiken:

Köpenhamn den 13 nov.

I dagarna har här startats ett företag, som i högsta grad är ägnadt att väcka uppmärksamhet och intresse äfven utom Danmarks gränser, nämligen »Tjenestepigernes Fagskole».

Tjänarinnefrågan har ju under de senaste åren allt mer trängt fram i förgrunden bland dagsfrågorna, ej blott här i Danmark och i Sverige, utan i så godt som hela den civiliserade världen, där kvinnörelsens mäktiga våg gått fram, revolutionerande gamla förhållanden och skapande nya.

En mängd förslag till lösning af detta spörsmål ha, som bekant, framkommit från de mest olika håll, alla mer eller mindre förtjänstfulla och mer eller mindre utförbara i verkligheten. Tjänsteflickorna ha bildat fackföreningar i afsikt att tilltvinga sig högre löner och mindre arbete, hushållsskolor ha upprättats, där afgiften i vanligaste fall är för hög, för att mindre bemedlade skulle kunna draga nytta af dem, och från husmödrarnas sida ha vi bl. a. Elsa Törnes bekanta »Solidar»-förslag, som ju ter sig nog så tilltalande i teorin — men i verkligheten?

När för omkring sju år sedan tjänstflickan Marie Christensens förslag om den ofvannämnda fackskolan såg dagen, motogs det med en viss försiktighet och

skeptiskhet. Man var ju van att blott få utopier och insåg ej genast det nya förslagens värde och bærkraft. Emellertid har man allt mer kommit till insikt om dess många förträffliga egenskaper, och den hjälp i form af penningbidrag och gåfvor fröken Christensen mottagit från husmödrar och andra intresserade för att kunna realisera sina idéer, visar bäst det intresse, hvarmed det omfattas.

För att förskaffa oss närmare kännedom om, huru denna fackskoleidé ter sig om-satt i praktiken och efter fröken Christensens teorier, aflade vi i går ett besök i skolans lokaler.

F. d. städerskan och sedermera hushållerskan Marie är själf högsta ledaren af det företag, för hvars tillkomst och framgång hon vigt sitt lif. Hon är nu en trettio års kvinna med spår i ansiktsdragen efter utkampade strider i lifvet, af hopp och felslagna beräkningar, men ögonen lysa af kraft och lifsmod, och munnens fasta linje vittnar om den hårda viljekraft och energi, som fordras för utförandet af det verk, hon redan fullföljt så långt.

Vid vårt inträde på kontoret, hvilket samtidigt tjänar som byrå för fackföreningen och fackskolan samt som redaktion för »Tjenstepigernes Blad», sitta frök. Cristensen och hennes två assistenter, båda f. d. tjänstflickor, öfverhopade med arbete, bref, som skola besvaras, förteckningar, som skola uppgöras m. m., och i väntummet är fullt med besökande, som vänta på att expedieras. Det var därför inte utan, att vi erforo något liknande samvetsförebåelser, då vi anhöllo att föreståndarinnan ville visa oss skolan och gifva de upplysningar, som kunde behövas, en känsla som dock alldeles bortglömdes under hennes förekommande och lärariska cieron-skap.

Grundtanken, på hvilken skolans läroplan är baserad, är att åt unga, obemedlade flickor, hvilka beslutit sig för att söka sin utkomst i lifvet som tjänarinnor, gratis meddela en undervisning, som i högsta möjliga måtto är ägnad att sätta dem i stånd att uppfylla de fordringar, modärnare förhållanden ställa på dem.

Fröken Christensen utgår från den erfarenheten, att, under det husmödrarna allt allännare börja lämna hushållsbestyren och hemmets skötsel åt tjänstfolket, tjänstflickorna ytterst sällan kunna förskaffa sig kvalifikation för att kunna motsvara denna deras nya uppgift som husets förestånderska.

— Det är just på denna punkt lösningen af tjänarinneproblemet beror — framhöll fröken Cristensen — och det sätt, jag anser vara det lämpliga för att kunna råda bot för de nuvarande missförhållandena, är att bereda de unga flickorna tillfälle att, innan de söka plats, förskaffa sig färdighet i allt, som hör till ett hems skötsel, matlagning och bakning, tvätt och strykning, rengöring etc.

— Men detta är dock icke tillräckligt — fortsatte hon. Tjänstflickan bör i våra dagar äfven ha öfning i räkning och skrifning för att kunna föra hushållsböcker och äga någon allmänbildning, då ju största delen af barnens vård och t. o. m. ofta deras första uppfostran bestridas af henne.

Därtill kommer äfven tidens stora kraf på människovärde och utveckling af den egna personligheten, kraf, som ej minst äro berättigade för tjänarinorna och nödvändigtvis måste tillgodoses. I annat fall bli de ju endast mer eller mindre jämt gående arbetsmaskiner i stället för tänkande och förstående kvinnor, som det ju fordras för ett hems skötande på rätt sätt.

Naturligtvis är det inte möjligt att på den korta tiden af 6 månader, som kursen pågår, meddela de unga flickorna allt, som erfordras för att af dem göra sådana kvinnor som, fröken Christensen drömt sig. Men hvad som kan bibringas dem är förutsättningarna för att genom fortsatt arbete och flit ute i lifvet snart kunna motsvara de vackraste förväntningar.

I kursen, hvilken som nämnt, pågår i 6 månader, deltaga 20 flickor, alla döttrar till föräldrar, hvilka ej ha råd att bekosta en utbildning i de dyrbara och oftast synnerligen otillräckliga hushållsskolorna. De erhålla i fackskolan ej blott gratis undervisning utan äfven fri mat och fritt logi.

Kl. half 7 om morgonen stiga alla upp, och sedan de tillagat och druckit sitt kaffe samt städat sina rum, börjar arbetet kl. 7 och fortsätter till samma klockslag om aftonen, med 1½ timmes fritid om middagen, då de få gå ut och promenera i staden. Efter hushållsarbetets slut om kvällen sammankallas eleverna till undervisning i räkning och skrifning samt litet språk. Ibland hållas allmänbildande föredrag, och om söndagarna företages gemensamma museumsbesök eller utflykter till särskildt bekanta orter.

Förutom denna kurs gifves äfven en annan för tjänstflickor, som redan ha plats och önska komplettera sina kunskaper. Denna kurs pågår två månader med två lektioner i veckan och mot en afgift af 25 kr. i månaden. Skolan förfogar öfver inalles trettio rum, alla enkelt, smakfullt och praktiskt inredda. Vi började vår promenad genom den i det kanske viktigaste af dem alla, nämligen köket. Detta är stort och gladt med två utmärkta spisar för hvardagsmat, fin mat och bakning. Vi kommo just i middagstunden, då här rådde lif och rörelse. De unga flickorna gjorde det bästa intryck, där de, rödkindade och med ögonen glittrande af ifver och intresse, nätta och prydliga, skyndade beskäftigt omkring, hvar och en med sin högviktiga syssla. Därefter besågo vi det välförsedda skafferiet, de noggrant ordnade skåpen och fingor lof att kasta en blick in i »tvättuset», där unga skönheter i korta kjolar och bara armar arbetade med lif och lust vid tvättbunkarna, strykrummet, »syrummet» och alla de andra.

Skolans fyra lärarinnor förfoga öfver hvar sitt rum, och eleverna disponera fyra eller fem tillsammans. Hvad som särskildt fäster sig i minnet är den tilltalande matsalen för skolans måltidsabonnenter, samt den goda idén att ha låtit uppsätta hopfällbara väggar mellan de tre kontorsrummen, så att dessa om aftonen kunna förvandlas till en rymlig och praktisk samlingsal.

Den ändamålsenliga inredningen af lokalerna ha kostat omkring 7,000 kronor,

och driftkostnaderna för skolan beräknas till ett i allt 10,000 kr. pr år.

Detta belopp hoppades man dock framdeles kunna afsevärdt nedbringa, då man blir i stånd att mottaga ett större antal måltidsabonnenter än nu samt realisera en plan om upprättandet af matvaruaffär i staden för försäljning af skolköket produkter. Dessutom har man ingått med ansökan om ett årligt statsbidrag.

Fackskolan är emellertid endast ena ledet af fröken Cristensens lösning af tjänarinnefrågan. Det andra och minst lika viktiga är tjänstflickans ställning till den familj, i hvars tjänst hon kommer att inträda.

Hvarje tjänstflicka, som åtnjuter skolans undervisning, är skyldig att ingå i fackföreningen och vid tillträdande af en plats fordra undertecknandet af ett af föreningen bestämt kontrakt, gående ut på att tillförsäkra henne ett visst antal fritimmar i veckan och möjlighet att fortsätta den i skolan grundlagda utvecklingen.

Sånger

sjungna vid fackskolans invigning i Köpenhamn.

I Fortidens Dage den tjenende Stand
kun fristede trællekaar i Livet,
den slidende Kvinde, den stræbsomme Mand
hvem egen Husstand ikke da var givet,
stod skyggegemt i Verdensperspektivet.

Hver Junker paa Gang'rens forgyldte Skaberak
med jernslaaet Hæl i pansret Plade,
han kendte for Tjenerens Arbejd ingen Tak,
og for hans Fejl kun Træhest's skarpe Stade
og Piskeslag for Synderen han ha'de.

Den Borgfrn satte sin Pige i Rang
knappt med de Husdyr, hun gav Foder.
I Tiltalen raadet for ofte Slaveklang,
for Fejl der vanked Skældsord efter Noder
og der var »lukket af» for alle Goder.

Men Trældommens Kaar avler kuede Sind
som mørkrædde flyer for Lysets Fakkell;
og Tyendets Stand bar for Øjet snart Bind
og var i alle Forhold kun en Stakkel,
ej mindst i Aandens rige Tabernakel.

Ja Tiderne svandt, og det Hus vi i Dag
skal indvi som unge Kvinders Skole,
det viser Forstaaen for Tjenerens Sag,
blandt dem i Kaffe og blandt dem i Kjole
er der ej faa, paa hvem vi trygt kan stole.

Vi jubler vor Tak
for hver hjælpende Haand.
som tog Tag, da det gjaldt at faa Tyendets Øren,
da vi vakte den Aand,
som i Fortidstro stak,
og som ej vilde med i vor Laden og Gøren.
En Tak til de Folk, som stod indenfor Rækken
Hver som tog sig deraf
og som delte vort Krav
om en raskere Medbor i Sejlet paa Tyende-
snekken.

Og naar vi i Dag
med en frydefuld Tro
paa vor Sag, der vil Retfærd for Tjenestepigen,
her har stiftet et Bo,
hvor hun trygt under Tag
kan hævde sin Evne og møtte sin Higen,
da føler vi vel vi et Fremskridt har naaet,
et Stykke af Vejen vi fremad er gaaet,
men det er kun et Skridt,
og skal ret vi naa vidt,
då maa stadig vi dyrke og pleje den Mark
vi har saaet.

Og dem, som stod hos
som forstod vore Krav,
dem vi beder, de stadig vor Fremfærd vil lette,
thi hver Støtte de gav,
— var det Guld eller Gods —
har jo styrket og høinet det Maal, vi os satte.
Og Maalet er Kundskab og Livsret for alle,
som ved Tjenestepigenavnet sig kalde!
Gid de snarligen naar
de dem værdige Kaaer,
Og gid hæmmende Skranker der standser hvert
Fremskridt, maa falde,

Kamrater!

Lite hvar har nog i dessa dagar läst i tidningarna om hvad Köpenhamns tjänarinnor uträttat. Där se vi hvad som är möjligt blott vi enigt hålla samman och med vilja och tro arbeta för ett bestämt mål. Äfven Stockholm har ju en tjänarinneförening och vi hoppas att exemplet från Köpenhamn är ett godt föredöme för oss.

Hittills har intresset för föreningen varit ganska slappt, men vi hoppas att genom ihärdig agitation allt flera skola vakna upp för det berättigade i vår sträfvän.

Mången husmoder klagat och det med rätta öfver svårigheten att erhålla intresserade och dugliga tjänarinnor. Men orsaken därtill är nog icke den, som så ofta framhålles, ringaktning och brist på intresse för husligt arbete. Utan fastmer i de godtyckligheter och missförhållanden, hvilka äro rådande inom facket. Den långa arbetstiden och knappt tillmätta fritiden, ofta i förening med ett ringaktande och inhumant bemötande äro några af de vanligaste orsaker till missnöje. Men att denna lista i många fall kan ökas med otaliga andra oegentligheter, vet alltför väl alla tjänarinnor. Och så är det öfverallt hvarhelst kvinnor utföra arbetet — i affärer och fabriker — från alla håll hörs ett doft knot af tusen och åter tusen trälrande kvinnor som genom nyare tidens strömmingar vaknat upp till medvetande om sin förtryckta ställning, men ännu icke lärt sig inse och tillgodogöra sig det enda medlet, som står oss till buds och som skall blifva vår räddning. Den väg vi måste gå är för länge sedan utstakad, pröfvad och erkänd af millioner förtryckta arbetare, den heter — sammanslutning.

Se på männen hvilken ställning de inta, hvilka reformer de genomfört och läs i arbetarpressen om de stora segrar de årligen

vinna, blott därför att de äro organiserade. När skola vi tjänarinnor ha hunnit så långt att vi kan anteckna segrar i våra annaler. Den dagen behöfde ej vara så långt aflägsen, om blott alla ägde den ljusa tro på rättvisans seger som måste besjåla dem, hvilka gå målmedvetna och segervissa till strid för stora idéer.

Och till sist vill jag rikta en varm vädjan till eder alla. Kamrater, vaknen upp för kampen omkring eder och gån med i striden för frihet och rättvisa. Jag vet, att en falsk stolthet håller mången tillbaka, det är tid att skaka den af. Det är ingen skam att arbeta för en rättvis sak. Och om vi ej själfva skaffa oss rätt, aldrig skall den godvilligt gifvas oss. Därför kom med i våra led, endast det som kan vara oss till nytta arbeta vi för. Upplysning och bildning vilja vi skaffa oss genom vår förening. Detta skall ingifva våra motståndare aktning för vår person. Jag har sett otaliga bevis på, att de vakna och tänkande tjänarinnorna äro de mest omtyckta och äga de största förmåner, detta är ju helt naturligt. De efterblifna och okunniga gifvas minsann inga förmåner, och icke heller skulle en husmoder ha hjärta att väcka den slumrande till insikt om, att äfven hon är människa. Men för alla fiens plats i organisationen, den vill verka bildande, väckande och lifvande för alla, unga som gamla. Och genom den, endast den, kunna vi skapa åt oss alla rikare möjligheter, högre lifs- och människovärde och vi ha fyllt en plikt mot oss själfva och den klass vi tillhöra, den skattbetyngda, rösträttslösa, för frihet, jämlikhet och broderskap stridande arbetsklassen.

A. B—ng.

Tjänarinneföreningens basar.

Att det icke är latmansgöra att ställa till en basar, det ha de för Tjänarinneföreningens basar, på Hvita bandets lokal d. 26 och 27 oktober, verksamma medlemmarna af Tjänarinneföreningen fått erfara. Först skall man springa omkring till olika myndigheter för att få tillstånd och så skall man ha lämplig lokal och så arbeta på alla möjliga sätt för att få gåfvor och diverse varor för billigt pris. Så bakades småbröd och hvetebröd af flickorna själfva, kokades och stektes till pålägg på smörgåsar, rummen pryddes med blommor och grönt och så rann den stora dagen den 26 oktober upp, motsedd af alla med en viss oro hur det skulle gå, och kanske af några med en stilla bön om välsignelse till företaget. Det var ju så viktigt att få in litet pengar till föreningen!

Det var ju litet tomt och tyst i början men så, allt som dagen led, blef det lifligare och till sist var det på kvällen nästan trängsel kring borden och i det iure rum, där de flinka uppapperskorna hade brådtom att servera smörgåsar, the, kaffe, kakor och tårtor af olika slag och så de präktiga ostkakorna, som gingo med strykande fart. Vid lotteribordet var det på kvällen alldeles utsåldt men till andra dagen fram-

trollades åter en ny uppsättning. I ett af rummen uppträdde våra gamla vänner Pelle och Matts jämte ett sällskap folkdansare, som med vanlig kläm utförde våra vackra och hurtiga folkdanser, och där var alltid fullt af åskådare oaktadt det särskilda inträdespriset. På kvällen möttes alla föreningens medlemmar med glada blickar. Nu visste man att alla omkostnader blefvo betalda och något blef också öfver och »i morgon blir det ändå mera folk» trodde man. Ja, så blef det också och man kunde andra dagens kväll glädja sig åt att den platsanskaffningsbyrå, som föreningen satt upp och hade en del skuld på, skulle kunna fortsättas och affärerna redas upp. Icke under då att alla som arbetat för föreningens sträfvanden sågo så glada ut.

Detta var dock blott en liten början. Många basarer, mycket arbete och mycket intresse fordras innan Stockholms tjänarinneförening kommer så långt att den, liksom föreningen i Köpenhamn, kan sätta i gång sin egen hushållsskola och vinna en sådan aktning som denna, hvarom i dessa dagar alla tidningar skrivit långa artiklar. Det är ju dock detta mål, äfven Stockholms tjänarinneförening vill arbeta för, men då behöfs det att alla Stockholms tjänarinnor förena sig därom och hjälpa till.

Bland lustiga episoder från basaren kan nämnas att flera personer voro så nyfikna att få se den från föreningens bildande mycket omtalade Maria Qvist, som kommit från Gäfle för att hjälpa till, att de gingo omkring och frågade efter henne, och en fru kom just till Maria Qvist och frågade hur hon skulle kunna få se henne. Att frun blef en smula generad vid hennes svar att det just var hon är ju naturligt. Ett fruntimmer sade att hon trodde Maria Qvist skulle se ut nästan som en karl och blef mycket öfverraskad när denne fruktade person befanns vara en ung, fint byggd kvinna med ett anspråkslöst och intelligent utseende.

Ja, som sagdt, basaren är öfver men mycket arbete behöfves för att fortsätta det påbörjade verket och skam vore det väl, om Stockholms tjänarinnor ej skulle lämna föreningen allt det understöd de hvar i sin mån kunna.

E. L.

Öppet bref.

Ehuru nedanstående bref ej direkt berör tjänarinnornas ställning, finnes dock däri så mycket, som kan tillämpas på oss, och så många »gif akt» för dem som dagligen öfvergå från tjänarinneyrket till andra yrken, att vi ansett det lämpligt att intagas här. Dessutom kan det ju vara af intresse att få en inblick i de förhållande under hvilka tusental af kvinnor på andra arbetsområden kämpa sin kamp för tillvaron.

Skulle någon »Eva» bland våra läsare vilja ge »Siri» några goda råd, hur hon bättre än hittills skall få sin lön att räcka till, öppna vi gärna tidningens spal-

ter för utbyte af tankar och erfarenhets-
rön i detta ämne, som för många är en
lifsfråga.

Red.

Sthlm d. 25 nov. 1906.

Kära lilla Eva!

Tack för ditt rara bref, som både glädde
mig och gjorde mig bedröfvad. Jag har
dröjt litet med att bevara det, dels emedan
jag ville fundera riktigt öfver det och dels
ha god tid på mig att skriva i lugn och
ro. Nu är det söndag eftermiddag. Maria
Hansson (min rumskamrat) har gått bort,
och jag får vara ensam hela kvällen.
Därför skall vi nu prata om dina ange-
lägenheter en stund.

Nog vet du, lilla rara Eva, att intet
skulle vara roligare för mig än att få dig
hit upp till Sthlm, men ändå är jag rädd
för, att jag måste afstå dig därifrån. Ät-
minstone vill jag riktigt klargöra för dig,
hvad du har att vänta dig, om du gör
det. Jag går igenom ditt bref punkt för
punkt, så hoppas jag, att vi skola undvika
alla missförstånd.

Att du känner dig mycket bunden i din
nuvarande plats, det förstår jag. I all-
mänhet anses det ju vara värre att »gå
frun tillhanda» än att tjäna jungfrun. Nå,
det förra har du pröfvat på, det senare
ej, men jag tror nog att det ligger rätt
mycken sanning i den satsen. Men så
säger du, att det är så svårt att få din
lön att räcka, och i samma vefva försäkrar
du, att du skulle nöja dig med 50
kr. i månaden, om du kunde komma på
ett kontor eller i någon affär här. Du
dumme unge, förstår du inte hvilken mot-
sägelse det ligger i detta? Att, som du,
ha allting fritt, litet presenter till jul och
namsdag samt 200 kronor om året, vet
du, det motsvarar en månadslön af minst
75 kronor. Jag vet ej, om jag någonsin
riktigt har talat om för dig, huru jag har
inrättat mitt lif för att få inkomster och
utgifter att gå ihop. Som du minns,
bodde jag inackorderad de första åren
jag var här. Jag betalade då 60 kr. för
deladt rum (eget rum har jag aldrig haft
rätt att bestå mig med), men den där in-
ackorderingen drar med sig en hel del
utgifter, som visserligen i och för sig äro
obetydliga, men dock kunna bli för känn-
bara för en kassa, där hvart enda öre är
räknadt. Än är det frun eller kanske
någon af de andra inackorderingarne som
ha födelse- eller namsdag, än komma
alla flickorna öfverens om att gå på tea-
tern eller någon konsert, naturligtvis en-
dast biljetter för 75 öre, högst 1 kr.,
är det sommar, skall man följas åt om
söndagarne någonstans utåt landet. Resan
kostar kanske ej mer än 50 öre tur och
retur, och vi få smörgåsar och kokta ägg
med oss, men så är det alltid någonstans
man kan få kaffe, och det smakar ju så
härligt godt, när man är ute i det gröna.
Ja på det där sättet går det alltid till 1 kr.
—1,50 extra. Äfven om man så mycket
som möjligt försöker att ej vara med, kan
man dock ej helt och hållet draga sig
undan som en enstöring.

På den tiden hade jag endast 60 kr. i
lön, men jag fick ju af pappa hvarje må-
nad 15, ibland t. o. m. 20 kr. Nu tror

jag dock, att det skulle vara rätt svårt att
få en hygglig inackorderning för det priset.
Hvart skulle du då taga vägen med dina
50 kr.? Du svarar mig naturligtvis, att
du aldrig tänkt inackordera dig, utan lik-
som jag, hyra dig ett rum tillsammans
med en annan flicka och lefva på ung-
karlsmanér.

Ja, Eva lilla, i så fall skulle nog du
och jag försöka kampera ihop, och jag
är öfvertygad, om att vi skulle komma
godt öfverens. Maria ämnar nämligen i
vår resa till Amerika, hon får där plats
på sin brors kontor, så jag måste tänka
på att skaffa mig en annan rumskamrat,
och hvem tror du väl, att jag då allra
helst vill ha? Ja, du behöfver nog ej
fundera länge.

Men helt uppriktigt säger jag dig, att
i så fall måste du ha 75 kronor i må-
naden, annars går det ej.

Se här en förteckning öfver mina ut-
gifter enligt min kassabok för de sista
åren:

	Pr mån.	Pr år
Hyra (ett möbleradt rum, utan eldning och städning, med 2 liggeplatser = 25 kr. i mån.)	12: 50	150: —
Ved (16 à 18 säckar björkved under vintern = 24 kr.)	1: —	12: —
Lyse och fotogenkök	—: 83	10: —
Mat	35: —	420: —
Tvätt och strykning (inclusive bluser och kragar)	3: —	36: —
Skatt	1: 28	15: 36
Sjukförsäkring	1: —	12: —
Kläder (enligt specifikation)	13: —	156: —
Bad (kallbad 2 ggr i v. under sommaren, fink badstu 1 à 2 ggr i mån. om vintern)	1: —	12: —
Läkare, medicin, tandläkare	1: 67	20: —
Skurning af rummet 2 ggr i månaden = 2 kr.	1: —	12: —
Diverse	3: 72	44: 64
Nöjen	—	—
Semester	—	—
Presenter	—	—
Resor	—	—
Lifförsäkring	—	—
Sparbanken	—	—
Summa kronor 75: —	900: —	

Som du ser, har jag medtagit äfven de
sex sista posterna, för hvilka dock ej finns
ett enda öre, ehuru de enligt min åsikt
äro lika nödvändiga som alla andra.

Nu tror du naturligtvis, att man kan
ordna på annat sätt, så att det blir billi-
gare. Jag skulle vara mycket tacksam,
om du eller någon annan ville lära mig
det.

Jag skall nu förklara en och annan post
för dig. För det första ser du nog själf,
att jag fördelat hvarje utgift lika på alla
månader, vare sig den förekommer den
ena eller andra årstiden. För det andra be-
höfva en del uppgifter specificeras. Mat
= 35 kronor; innan jag går till affären
dricker jag en kopp thé, med bröd och
smör (sommartid, när äggen kosta 1 kr.
tjoget, brukar jag kosta på mig ett ägg)
så tar jag med mig bredda smörgåsar med
något billigt pålägg eller också bara smör
på, och till det dricker jag mjölk; vi äro
tre flickor i affären, som dela en 12 öres
mjölkflaska ($\frac{2}{3}$ liter). Vid 5 tiden har
jag en timmes middagsrast; vanligtvis åter
jag då på någon automat, emedan de
flesta hushållsskolor stängas kl. 5, och
dessutom blir det billigare på automaterna.
En tallrik soppa 25 öre, en portion kött-

rätt 25 eller 35 öre, någon gång en kopp
kaffe efteråt, 10 öre. Öl eller dricka till
middagen har jag alldeles lagt bort; det
fördyrar maten med minst 3 kr. i mån.
Sedan åter jag i de flesta fall icke något
mera, såvida jag icke inte känner mig
frusen, eller har något arbete som jag
skall hålla på med till mycket sent; i så
fall kokar jag litet thévatten och åter ett
par skorpar eller en smörgås till. Som
du märker är dieten ytterst enkel, och
middagsportionerna äro minsan ej större,
än att det allmänhet skulle smaka godt
att få litet kaffe med dopp på eftermid-
dagen; men det har man ej råd till.

Läkare, medicin och tandläkare = 20
kr. om året. Har man riktig tur att få
vara frisk, kan detta räcka. Förra vin-
tern måste jag låta plombera några tänder
och draga ut en, det kostade 33 kr. och
i våras nästan tvingade kamraterna mig
att söka läkarhjälp, sedan jag hostat rätt
illa omkring 2 månader. Konsultation
och medicin kostade något öfver 8 kr.
Således har jag på ett år gifvit ut 41
kr.; jag är sanneligen alldeles tvungen att
hålla mig absolut fri från alla krämpor en
längre tid framåt.

Skurning af rummet 2 ggr i månaden
är ej för mycket, om man betänkar, att
vi egentligen endast ha tid att städa or-
dentligt om söndagarna. Du kan ej tro,
huru mycket damm som samlar sig i alla
vråar, och ändå äro vi ju så litet hemma.

Diverse = 3: 72. Den siffran är mycket
sorglig, ty du kan knappast sätta dig in
i, hvad detta »diverse» omfattar mycket.
Se här några ex.: två, tandpulver, borstar,
skosvårta, bref, spåravn, alla lagningar
och inköp af husgeråd (kokkärl, lamp-
vekar m. m.). Här om året måste jag reda
mig utan klocka ett halft år, emedan jag
ej kunde ta 3,50 ur detta diversekonto,
för att få den rengjord.

Och nu till den sista posten, som dock
tarfvar rätt utförlig förklaring, nämligen
kläder 156 kr. Under de första åren
jag var ute på egen hand, räckte detta
belopp rätt bra till. Alla kläder jag hade
voro nya och af bästa kvalitet, jag behöfde
ej tänka på nya underkläder, om jag en-
dast kunde hålla min yttre människa pre-
sentabel. Men när sedan det ena efter
det andra måste ersättas, blef det så stora
utgifter på en gång, att jag häpnade och
rakt inte visste, huru jag skulle bära mig
åt. Lyckligtvis lefde pappa då ännu, och
han hjälpte mig den gången.

Nedanstående tabell visar huru enkel
man måste vara i sin dräkt:

	Pr år
1 klädning	30: —
1 hvardagskjöl	15: —
1 vinterblus	6: —
1 sommarblus	4: —
1 vinterunderkjöl 5 kr., räcker 2 år	2: 50
1 sommarunderkjöl 3: 75, » 3 »	1: 25
12 linyt kr. 24, räcker 8 år	3: —
12 par kalsonger kr. 20, räcker 6 år	3: 34
1 par ylleyboxor kr. 4: 50, » 3 »	1: 50
1 lifstycke eller snöriif kr. 5, räcker 2 år	2: 50
2 ylletröjor	3: —
3 par strumpor, tjocka	4: 50
3 » » tunna	3: —
2 » kängor kr. 24, räcker 3 år	8: —
1 » skor kr. 8, räcker 2 år	4: —
Halfsulning, klackning och lagning	10: —
2 par galoscher	6: 50
1 paraply kr. 4, räcker 3 år	1: 33
1 vinterkappa kr. 30, räcker 4 år	7: 50

	Pr år
1 sommarkappa kr. 20, räcker 4 år...	5:—
1 regnkappa kr. 12, räcker 6 år	2:—
Hattar (antingen två de allra enklaste eller en af något bättre kvalité, som räcker 2 år, och köper man då ena året sommar-, andra året vinterhatt)	10:—
Handskar, vantar och muff	6:—
12 näsdukar kr. 6, räcker 3 år	2:—
Diverse: skärp, kragar, band, knappar, tråd, stoppgarn, skoning, kantband, ämullappar m. m.	14:09
Summa kronor 156:—	

Är det något, som är för högt tilltaget? I så fall kan du vara viss om, att »diverse-posten» slukar hvarje 25-öring du kan pruta någonstans. Ofvanstående beräkning för utgift till kläder, visade jag för några af kamraterna i affären. Somliga tycktes känna igen rätt mycket, men andra skratade åt det hela.

»Vinterkappa, som räcker i fyra år, när man är tvungen att gå ut på klockslag hurudant vädret än må vara? Min svarta kostym, som jag gjorde mig till förra vintern, kostade 60 kr., och den är så sliten, att jag knappast tror, jag kan ha den i vinter också».

»Två hattar för 10 kr.? Det får man ju inte ens en för».

»Hvar får du en snygg vinterblus för 6 kronor?»

»Går du verkligen med så grofva skodon?»

»Du har glömt flor och parasoll.»

I samma tonart kritiserades alla poster till min stora förnöjelse. Dessa flickor äro nämligen ej själförsörjande kvinnor. De bo i sina föräldrahem, betala kanske ingenting, kanske 30—40 kr. hemma och använda sin resterande lön till kläder och nöjen. Men en af flickorna inne på kontoret satt länge och läste igenom papperet flera gånger. Så kom hon fram till mig och sade: Tack skall du ha. Det där var mycket intressant, men det är tröstlöst att se, huru litet en kvinna är värderad. Jag har samma arbete som mina manliga kamrater, lika lång arbetstid som de, men ingen af dem behöver nöja sig med samma lön. Yngste man har 75 kronor och han »skulle ju inte kunna existera, om ej hans mor skickade honom pengar», säger han själf.

Låt mig få en afskrift, så är du snäll, den kan vara bra att visa dem som säga: »du, som har så stor lön, måtte väl ha råd! När man kommit upp till 75 kr. i månaden!»

Ja, kära Eva, jag förstår, att jag gör dig ledsen, men jag kan ej annat. Du talar om, att vi skall gå på Skansen om sommaraftnarna och söndagar. Hvar skola vi få pengar till det? Jag har i sommar varit en enda gång på Skansen och det var en folkdag med 10 öres entré. Och du, som hela sommaren kan få bada i sjön hvarje dag, har du tänkt huru det käns att gå här på de heta, dammiga gatorna och tveka och undra, om man skall nämnas kosta på sig en doppning ett par gånger i veckan?

Mycket mera skulle jag vilja skriva om, men jag börjar bli trött och hungrig, jag har nämligen bara ätit smörgåsmiddag i dag för att slippa gå ut.

Fastän jag nu har gjort allt för att förstöra det glada perspektiv, som du målat ut för oss båda, vill jag dock säga, att om du, oaktadt du nu riktigt fått reda på hvad i så fall väntar dig, ändå vill komma hit, så skall jag uppbjuda alla mina krafter för att få en hyggelig plats åt dig, låt vara med 50 eller 60 kronor de första månaderna, men i så fall säkert löfte om 75 kronor efter högst 6 månader.

Jag har en kamrat nu, som förra året tog plats som kassörska i en större garn- och trikotvaruaffär här. Lön 45 kr. att börja med. Tjänstgöring från kl. 8 f. m. till kl. 8 e. m. med 1 timmes middagsrast. När hon efter ett halft år bad om högre lön, emedan hon ej kunde existera på sin nuvarande inkomst, svarade chefen »det var mycket ledsamt, fröken; men jag kan få så många flickor jag vill ha till den platsen för er lön». Och så fick hon gå. Hon har liksom du haft plats i familj förut, men hon ångrar ej, att hon slutat med det. »Nog hade jag det mycket lugnare förr, inga bekymmer, god mat, husrum och värme — men ingen frihet. Jag far hellre litet illa, försakar hellre ett och annat, som är treffligt och angenämt, bara jag får rå mig själf, sedan jag slutat mitt arbete för dagen».

Läs nu igenom mitt bref flera gånger och dröj ett par dagar, innan du besvarar det. Jag tror, att det är klokast, fastän jag nog blir mycket otålig, innan jag får veta ditt beslut.

Farväl, kära lilla Eva, och var ej ond på mig, som så hänsynslöst rifvit ner dina ljusa luftslott.

Din uppriktiga vän
Siri.

Hvarför tillhöra tjänarin- norna icke sin förening?

Jag har ofta när jag ställt den frågan till tjänarinnorna, hvarför de icke ingå i sin förening, fått till svar: »Nej, min fru eller fröken vill det icke». Många gånger visar det sig, att de aldrig talat med sin fru om den saken, utan endast tänka sig att så är förhållandet. Men också om icke frun skulle gilla, att man tillhör sin förening, bör man dock ej underlåta det-samma. När man är så gammal, att man kan stå på egna ben, bör man också göra det, och icke ha barnjungfru som passar upp sig, man får vara så pass själfständig, att man kan gå in i en förening utan att begära tillåtelse därtill. Gör man sin plikt under arbetstiden, behöver man ej spörja om, hvad man skall göra under fritiden, Det är en barnslighet man bör komma öfver.

Andra ha svarat: Ja, kunna ni få bort tjänstehjonsstadgan skola vi straxt komma med,» men de borde komma förr, ty det låter ej vackert att säga, ja, utför ni bara arbetet, så äro vi straxt färdiga att hösta lönen därför. Det är fegt och dåligt handlat mot sina egna klasskamrater, vill man njuta lönen, må man också vara med

i arbetet för den. Andra igen mena, att en mer eller mindre betydelse ju ingenting. Jo, de många enskilda må vara med för att dana en stor och stark förening; särskildt nu är det bruk för alla i det stora arbetet för skolan, där böra alla vara med. Några ha svarat: »Nej, när vi äro hemma, äro vi nog tjänsteflickor, men när vi komma ut, vilja vi icke vara det.»

Detta är egentligen det sorgligaste svar man kan få, ty när man själf ringaktar sin ställning, hur kan man då begära att andra skola högakta den. En tjänarinnas arbete är icke att ringakta, utför man ett arbete väl och samvetsgrant är det lika mycket värdt, hvilken ställning man än innehar, blott man utför sitt arbete godt och värdigt är det ära värdt.

Inga Förgensen.

(Tjänstepigernes Blad.)

Tvål och vatten.

Vatten och tvål — se där två enkla hälsomedel, de mest välgörande och verk-samma den utvärtes medicinen känner. Många sjukdomssymptom försvinna genom dem, många hålla de fjärran för alltid. Därför, laga att du alltid har riklig tillgång på vatten, och använd en tvålsort, som är ej blott oskadlig för huden utan äfven billig; då näns du använda så mycket som behöfs af den varan också. — Använd tillräcklig tid till den dagliga rentvagningen, och för att den skall bli så omfattande, som den bör vara, så laga att du får vara i fred. Bannlys svampen från ditt tvättbehör, men låt nagelborsten med nödvändighet höra dit. — Tag minst en gång i veckan en grundlig helkroppstvättning med varmt vatten, eller ännu bättre ett varmt bad, bäst i form af s. k. finsk badstu.

Karolina Widerström.

(Kvinnan och Samhället.)

* * *

Öfver hela världen är en mäktig rörelse väckt: alla från samfundets högsta till dess lägsta klasser begynna känna en gemensamhetskänsla som förbinder människorna. »Alla för en, en för alla» är människans lösen och har gjort den svage stark. Borde detta icke äfven blifva kvinnornas lösen?

Frances Willard.

* * *

I folkens fredliga täflingskamp skall den rasen obarmhärtigt bli trampad under fötterna, som icke vill afstå från alkohol.

Prof. G. Bunge.

* * *

Genom att göra andra lyckliga göra vi jorden dubbel så skön för oss själfva.

Tjugofjärde oktober.

Med sol från molnfri himmel, kom den stora bemärkelsedagen, 24 oktober.

Men solen med sitt blida sken kunde icke förmå de rödkindade Smålandsflickorna att resa hit upp och taga plats hos Stockholmsfruarna, som väntade på nyhetens behag, samt kände sig hungriga på att befalla. Landets döttrar voro i år som bortblåsta, till stor saknad för de goda husmödrarna.

För en tid sedan hitkom en 18-årig flicka för att söka plats, och som det så vackert heter, »få det bättre». Hon sökte i flera dagar för att erhålla en plats, men förgäves. Hennes hårdt förvärfvade slantar gingo så åt på de osla kommissionskontoren. Till sist hamnade hon uttröttad och husvill i en portgång, och blef nu genom polisens försorg sänd till den kommun, där hon har hemortsrätt. De goda husmödrarna i Stockholm behöfde ej då någon ung landets dotter i sin tjänst, men så var det ej heller 24 oktober.

Ofta hör man husmödrar beklaga sig öfver, att tjänarinnorna ha så stora fordringar nu för tiden. Men den största fordran af allt de begära, är nog ledighet. Vi tjänarinnor få så ödmjukt niga och begära en stunds ledighet en kväll; om vi blott en timme vilja gå utom det tillfälliga hemmets tröskel, nog skola vi begära lof därtill. Se på fabriksarbeterskan! Hon har alla kvällar i veckan ledigt, samt hela söndagen. Hon kan bestämma öfver sin tid, och gå på ett föredrag en kväll utan att begära lof därtill af någon. Men detta kunna icke tjänarinnorna göra, som alltid skola vara till hands, vare sig solen skiner eller stjärnorna tindra på det dunkla himlahvalfvet. Dugliga och tänkande tjänarinnor, slutet er därför till organisationen, ty därigenom är mycket vunnet. Blifven medlemmar i den fackliga föreningen, så den blir dubbelt stor och stark till 1907, 24 oktober. A . . . s.

Ett besök i tjänarinnornas fackskola i Köpenhamn.

»Politiken» skrifver den 3 nov.

I går öppnades tjänarinneföreningens fackskola och vi gjorde af den anledningen ett besök i skolans lokaler.

Dessa äro vackert belägna, 1 tr. upp i den nybyggda, ståtliga egendomen »Tvermosegaard» i Rosengaarden.

Man får det bästa intryck af hur stor skolan är, när man hör, att dess lokaler, som från början äro särskildt inredda till deras nuvarande ändamål, motsvarar 6 lägenheter 2 tr. upp, samt har 2 hufvuduppgångar och 3 köksuppgångar.

»Nu skall jag visa Er omkring», sade skolans älskvärda förestånderska, tjänarinneföreningens ordförande, fröken Marie Christensen. Och fröken Christensen visade oss kontors- och föreläsningssalarne —

den sistnämnda så praktiskt inrättad, att den genom att aflägsna ett par skärmvägar kan växa ut till dubbla storleken — samlingsrummet och matsalen. Den sista är i högsta grad värd att uppmärksammas, ty tack vare arkitekt Thorvald Jørgensens medverkan möter man här en alldeles ovanlig hemtrefnad, inbjudande och stilfull som salen alltigenom är. Vidare för fröken Christensen oss genom tvätt- och strykrummet, där allt lyser som nyfallen snö, sedan gå vi till — nej, läsaren får ursäkt oss; det var som en resa i en annan värld! Det är oss omöjligt att minnas alla de rum vi passerade, men vackert och praktiskt inredda voro de alla.

»Nu komma vi till elevernas sofrum», sade fröken Christensen. »Äro de ej nätta och inbjudande?» »Här, ser Ni, är plats för 4. Och här — Gud, där står ju en, som håller på att kläda om sig!» Vi sågo en glimt af ett par kraftiga, bara armar och en rodnande hals, innan fröken Christensen som en sann dygdens vådarinna smällde igen dörren bokstafgen midt för vår näsa. Fröken Christensen fortfor emellertid, som om intet händt: »Det är de unga flickorna, som varit ute och gått deras dagliga eftermiddagstur på 1½ timme. De hålla nu på att kläda om sig, innan de åter skola börja sitt arbete. De 18 elever, som bo här och som alla äro under 20 år äro delade i tre arbetslag: ett husjungfru- ett kokerske- och ett tvätterskelag. Dessa byta om arbete hvarje vecka. Allt som allt stanna de här ett halft år, men vi ha också två månaders kurs med plats för 12 tjänarinnor öfver 20 år. Skolan kan alltså utbilda 108 tjänarinnor pr år.

Se här är köket och när ni sett det, skall ni komma in i samlingsrummet och smaka på vårt kaffe.

Men kökets hvitkurade trefnad öfvervåldigar oss i så hög grad, att vi anhålla om att få dricka kaffet här ute. Det tillåtes oss, och vi blifva till på köpet serverade af den täckaste, den friskaste och smärtaste unga flicka, man kan tänka sig.

— Ni kan sannerligen få lust att laga mat i sådan omgifning!

— Ja, och det bästa är ändå, att vi ha alltsammans gratis!

Den unga flickan ler med hela ansiktet, och vi tänka: Lyckliga de gäster, som dagligen får äta den mat, som tillagas af sådana tjänarinnor!

Hugin.

Veterinären till kokerskan.

I danska »Soc.-D.» berättas följande händelse, som tilldragit sig på en arrendegård i närheten af Holbæk:

Gårdens kokerska hade blifvit svårt sjuk — hon dog för öfrigt efter tre dagars medvetlöshet. Men medan hon låg där, hände det, att ett af gårdens kreatur blef sjukt. Här var naturligtvis intet ögonblick att förlora, ty här stodo pengar på spel för arrendatorn, och det räknas stundom mer än människolif. Man sände bud efter

veterinären. Denne undersökte kon, och då han var färdig därmed, anmodade arrendatorn honom att också titta in till kokerskan. Förmodligen tänkte arrendatorn att slå två flugor i en smäll.

Sagt och gjort. Veterinären gick verkligen in till kokerskan, och det påstås till och med, att han kände henne på pulsen, hvilket väl dock knappast kan vara sannt. Så vidt har en förnuftig man dock icke kunnat gå.

Men som sagdt, kokerskan dog. Och det hade hon kanske icke kunnat undgå, antingen hon fått besök af en djurläkare eller en annan läkare. Men saken har en moral. Den visar, huruledes man ännu på många ställen betraktar tjänstefolket. Man räknar icke tjänarna för människor, jämbördiga med en själf. Och den ifrågavarande arrendatorn anses dock eljes vara en hyggelig karl. Men när sådant kan inträffa, är det verkligen på tiden att tjänarnes undantagsställning upphäfves, och att de få samma rättigheter inom samhället som vi andra.

Min jänta.

Jag har en liten jänta,

som inte älskar mig.

Men jag skall tåligt vänta,
till dess hon älskar mig.

Hon dväljs i balsalongen

och svingar sig i dans.

Jag märker, hon är fången
i rikedomens glans.

De skola snart bli kalla
och skifta håg och sinn,
de herrar, som nu falla
på knä för jantan min.

När hon då ensam gråter
jag frågar henne till,
om hon vill vända åter,
om min hon blifva vill.

Då svarar nog min jänta
och skall ur tårar le:
»Tänk, att du ville vänta
och mig din kärlek ge.»

(Karbasen.)

Erik Lindorm.

Barn af sin tid.

Farmor satt med sina barnbarn kring brasan i skymningen.

— Jag skall berättat sagan om prinsen i underlandet, sade hon.

Det var en gång en prins, som gaf sig ut på en lång resa för att lära känna världen och människorna, innan han började regera. Under färden mötte han en jätte, som han tog i sin tjänst. Men jätten drog på sig

sina sjumilsstöflar och susade iväg med honom öfver landet....

— Aha, ropade lille Knut, de åkte i automobil!

Farmor tittade upp helt förvånad, sådan fortsatte hon:

— Men den elaka häxan Abrakadabra, som i sin håla fått höra om prinsens resa och ville göra honom illa, för i väg efter genom luften....

Farmor, frågade Anna, var det en riktig, styrbär luftballong hon hade?

Allvarsamt skakade gamla farmor på hufvudet och berättade vidare:

Men jätten hade en spegel, med den kunde han se allting, ända in i hjärtat på hvem som helst....

— Aba! jublade Max, Röntgensstrålar!

När han nu såg häxan i en spegel, länade han sig i en smedja i trollskogen en märkvärdig vagn, som kunde utan hästar eller ånga fara iväg snabbt som en pil.

— Hm, hm, nickade Knut, elektrisk spår-vagn!

Farmor teg en stund, suckade och fortsatte:

— De kommo välbehållna till underlandet och trädde in i det obebodda palatset. Djupt mörker omgaf dem. Men jätten vred på en stjärna i väggen och strax strålade salen i det klaraste ljus....

— Båglampor! förmodade Max.

Förargad tittade farmor på honom men lugnade sig och berättade:

— Nu sade jätten-prinsen farväl. Jag lämnar dig, sade han, men därför skall du icke förlora mig. Så ofta du uttalar en önskan skall jag veta den äfven om jag vore många mil borta....

— Hurra! skreko barnen, tänk, de kunde telegrafera utan tråd.

Då suckade farmor vemodigt och sade:

— Nu slutar jag! För er kan man då inte berätta någon saga.

han förstas arg, för att jag är borta, men det bryr jag mig inte om. Hade jag inte mamma, så kunde jag inte komma ifrån alls, och då fick vi väl svälta allihop. Ja, det är ett elände! Med en resignerad suck stoppade hon täcket om sina småttingar och började ställa i ordning till natten. Anna och Hilda togo afsked och gingo därifrån.

Något samtal ville ej komma i gång. Till och med den glada, tanklösa Hilda var beklämd efter Lottens sista ord.

II

En söndagsafton tre månader senare satt Anna i köket och funderade. Herrskapet var på teatern, de båda äldsta barnen på bjudning och Elin och Sven, resp. 10 och 7 år höllo på med sin kvällsmat. Hon hade gjort i ordning till natten i sängkammaren, för att ha så mycket som möjligt undanstökadt, ifall Birger skulle titta upp en stund, men hon visste knappast, om hon önskade, att han skulle komma. Nog vore det kärt att få träffa honom, isynnerhet nu, då hon kände sig så ensam hela dagarna, men det var något i hennes matmors sätt i eftermiddag, som plågade Anna, och nästan kom henne att önska, att aldrig någon af hennes vänner måtte komma till henne, så länge hon var här. Under förevändning att se efter, huruvida det fanns öl hemma åt grosshandlaren till kvällen, hade frun gått in i skafferiet, och räknat ölbuteljerna, lyft på assietterna, som lågo öfver smörgåsmaten och tagit sockerpåsen och kaffeburken med sig, samt låst in dem i skänken. Alla nycklar till skåp, garderob, byråer och bord voro borttagna. Förgäfves sade Anna till sig själf, att hon ej behöfde bry sig om det, det var inte alls underligt, frun kände henne ej tillräckligt efter en månads sammanvaro för att våga lita på henne. För resten var det väl fruns rättighet att göra hur hon ville med sina egna tillhörigheter. Men ingenting hjälpte, och hon hade gråten i halsen, när hon gick att öppna köksdörren, på hvilken en svag knackning gaf tillkänna en besökande. Det var Hilda.

»God afton. Så bra, att du var hemma. Har ni främmande i dag med, eller får jag komma in?»

»Nej bevars, jag är nästan ensam hemma, kom du.»

»Nå, det var riktigt bra. Hör du, Anna, tror du jag kunde få ligga hos dig i natt, jag har just ingen lust att gå bort till mamma i kväll, då bara grålar hon på mig igen. Ja, stirra inte så förfärad på mig. Tror du, jag tänker stanna på en plats, där jag är som i ett fängelse? Så mycket ondt har jag väl ändå inte gjort här i världen. Första söndagen gudbevars kom karingen ut, när jag slutat middagsdisken, och sa, att om jag nu skyndade mig och ställde i ordning kvällsmaten på en bricka och bäddade åt barnen, så kunde jag få gå ut sedan. Men jag skulle vara hemma före 10 både för portens skull och för att göra i ordning i sängkammaren. Nåja, jag var klar strax efter sju, så det gick ju för sig. Andra söndagen var det främmande, tredje söndagen skulle de gå

på teatern, fjärde söndagen var frun sjuk, men det var väl inte så farligt, eftersom hon gick på kafferep på måndag förmiddag, och nu i dag, kan du tänka dig, säger hon, att jag får gå ut en stund på förmiddagen, för de skulle bort själfva på kvällen. Jag hade hört af barnen, att herrn ville, de skulle gå på cirkus; de minsta grinade, för att de inte fick gå med. Jag tackade så mycket, men tyckte det var ingen idé att gå ut på förmiddagen. Frukosten är inte på någon bestämd tid om söndagarna, utan hvar och en stiger upp, när den själf vill, så där ätes frukost ända till kl. 12. Vi skulle ha källdolmar till middagen, och då kan du själf räkna ut, hur länge jag skulle få vara borta. Jag föreslog frun, att jag skulle få gå ut en kväll i veckan i stället, men då blef hon rasande, och frågade, hvem som skulle göra mina sysslor då, och förresten tyckte hon, att jag minnsann inte gjorde annat än sprang mina egna ärenden om hvardagarna, hvar gång jag skulle ner efter mjölk eller bröd. Men ser du, det skulle hon aldrig ha sagt, för det var ingen sanning. Det sa' jag henne också, och att jag inte varit mer än tre ärenden för egen räkning, en gång till skomakaren, en gång för att hämta min tvätt på gamla stället och så den gången jag var häruppe en halftimme, när jag var på vägen att hämta barnen från mormor. Ja, det tyckte hon förstas var alldeles nog, och så stimmade hon om, hur olycklig hon var, som var tvungen att ha piga. »Det behöfde inte frun ha, om frun dugde till att sköta sitt hem själf, svarade jag, men inte skall frun behöfva vara olycklig för min skull längre, det lofvar jag. Vill jag vara nöjd med en sådan här plats, så kan jag få hundra så visst som en, sa' jag, och i eftermiddag går jag ut, om jag inte får gå en annan kväll i veckan, sa' jag, och förresten kan jag gå och aldrig komma igen, sa' jag, för det är inte rätt att behandla folk som frun gör, sa' jag, och inte är det kristligt heller, sa' jag, och frun som skall vara religiös skall väl komma ihåg, att vi äro medmänniskor alla, sa' jag. Men då blef hon rasande riktigt, må du tro, och gick in och slängde igen köksdörren, så talrikarne hoppade på bordet. Inte ett ord vidare sa' hvarken hon eller jag, men när jag var nere efter öl till middagen, bad jag frun på magasinet att få sätta in min koffert hos dem, och så fick portvakten komma och hämta den med detsamma. När jag så hade gjort i ordning efter middagen, gick jag in och sa' adjö. »Om Hilda går nu», sa' frun, »så får Hilda inte komma hit igen.» »Det har jag inte heller tänkt», sade jag, och därmed gick jag. Jag blef bjuden på kaffe hos magasinsfrun, och hon skrattade, när jag talade om alltsammans, och sa' att de kunde aldrig ha en tjänare mer än ett par månader. Men kan du nu låta mig få ligga här i natt, säg?»

»Nej, Hilda, det kan jag inte», svarade Anna allvarligt, »frun skulle aldrig ge lof till det, hon skulle tro, att du åt upp så mycket som fanns i skafferiet. Jag är inte hos fru Berggren nu längre», tillade hon med en suck, i det hon fick tårar i ögonen.

Ur verkligheten.

Stockholmsbild

för Tjänarinnebladet

af Walborg Ulrick.

(Forts. fr. nr 3, 1906.)

»Ja, det där förstas jag nu inte riktigt, men nog håller jag med Anna om, att brännvinet är en riktig förbannelse för oss. Hvarför kan inte lagen förbjuda, att brännvin får säljas, men för resten är ölet inte en smul bättre del heller. Kan ni gissa, hur mycket Erik har supit upp de sista två månaderna? Jag har skrivit upp i en bok, huru mycket pengar som fattats i aflöningen. Här skall ni få höra. Hela juni och början af juli var han hygglig, då var det bara några kronor hvarje lördag, så det brydde jag mig icke om att hålla reda på, men se'n började han sup i medio af juli, och sedan har det varit som förgjort. Se här: 14 kr. — 17 kr. — 12.50 — 22 kr. — 7 kr. — 10 kr. — och nu i dag! Tänk, hvad pengar det blir. Och inte begriper jag, hur han bär sig åt. Han kan ju inte ensam supa upp allt detta, utan han bjuder väl öfver lag, kan jag tro. Och så är han nog skyldig en hel hop för allt öl, de dricka under veckans lopp. Vi ha inte fått mat-pengar af honom ens, utan det har varit mammans veckolön, och så har jag varit borta och gjort rent ett par dar i veckan, skurat ett par butiker om nätterna och fått ihop några kronor på det viset. Då är

»Hör du, Anna, det där låter inte bra. Hur är det, har du också råkat illa ut? Gör som jag, gå din väg».

»Åh, den som kunde få gå ifrån alltsammans», snyftade Anna, »det är så förfärligt här. Ingen bryr sig om mig, ingen svarar, när jag hälsar god morgon, jag är bara en maskin, som skall göra en hop sysslor och det värsta är, att frun inte tror, jag är ärlig».

Sven kom och afbröt vidare förklaringsgar.

»Nu ha vi ätit, Anna. Om vi nu lägger oss själva, få vi ett par sockerbitar då?»

»Jag har inga sockerbitar, Sven, dem har Svens mamma låst in» svarade Anna, i det hon blef blossande röd.

»Det gör ingenting. Hilma som var här förut, brukade alltid öppna skänken med den där nyckeln», han pekade på ett högt skåp i köket, »och så fick vi ett par sockerbitar hvar, om vi va snälla». Gossen drog ifrigt fram en stol och försökte stiga upp på den för att nå nyckeln.

»Nej, så får inte Sven göra», sade Anna bestämdt. »Om mamma har låst in sockret, så är det för att inte vi skall röra vid det, och då måste vi rätta oss efter det. Om vi nu ändå tar af det, då stjäla vi, och inte vill väl Sven stjåla?»

Gossen såg häpen ut, men tycktes dock ej vilja afstå från den omtalade skåpnnyckeln.

Hilda kom till hjälp med ett par äpplen, som barnen fingo i stället för sockerbitar.

»Ja, det är väl, att vi inte ha några äpplen hemma», sade Anna, se'n Sven gått in igen »annars skulle frun nog tro, att det var hennes äpplen».

»Egentligen skulle de inte fått något alls, men då hade han väl stått kvar här och kältat, så jag inte fått tala med dig ett enda ord. Hör du, Anna, tänker du stanna här länge? Jag tycker, du kunde gärna gå när som helst, åtminstone när månaden är ute. Jag skall försöka komma in på fabriken, och det skulle du göra också. Vi kunde väl hyra oss ett billigt rum tillsammans, och tänk så treftigt vi skulle ha om söndagarna. Då skulle vi laga mat hemma och så kunde Birger äta middag hos oss. Och om kvällarna skulle vi gå ut ett slag, och se'n när vi kom hem skulle vi sy och läsa en treftig bok, och vet du, Anna, jag lofvar dig, att jag skall bli så ordentlig, och duktig bara jag får rå mig själv någon stund hvar dag».

»Kära lilla toka, så du kan måla ut det för en! Man kan ju riktigt bli frestad att säga ja. — Men lyckligtvis har jag sett, huru långt man kommer med 10 à 12 kronor i veckan, så jag låter inte locka mig. Och ändå förstår jag dig nu mycket bättre än förr. Medan jag var hos Berggrens, kände jag det aldrig som något tryck, att jag inte blef ledig vid en bestämd tid. När jag slutat mina sysslor där, kunde jag arbeta åt mig själv, eller läsa. Ville jag gå ut något ärende, behöfde jag ju bara säga till. En sådan plats får jag nog aldrig mera».

Nu knackade det igen på köksdörren. Det var Birger.

»God afton. Hur har du det? Kan du komma med ut, eller får jag stanna

en stund? Nej, se Hilda, hur lefver världen med dig?»

Han hälsade hjärtligt på dem båda, men blef så med ens uppmärksam på Annas nedstämda utseende.

»Hvad har hänt, Anna? Du har ju gråtit. Är det Hilda, som ställt till något spektakel, eller har det hänt din sväger något. Jag såg honom i går kväll, han var så full, att han knappast kunde stå på sina ben. Kanske polisen har tagit honom?»

»Nej bevars, det är ingen fara. Jag reder mig nog och Erik också», svarade Hilda. »Men det är skön Anna själv, som tycks ha råkat illa ut nu. Jojo, nu får du känna på, hvad en annan stackare har dragits med i så många år. Men i alla fall, tänk på mitt förslag en gång till. Du kan ju resonera med Birger därom. Nu måste jag kila, så jag inte kommer för sent till Lotten, för här var väl inte värdt att tänka sig att få stanna i natt. Adjö med dig, Anna, adjö Birger, försök om du kan få henne litet gladare».

Sedan de blifvit ensamma, lättade Anna sitt hjärta för Birger. Utom sina egna bekymmer hade hon nu fått sådana för Hilda också. Den här gången blef det nog allvar med fabriken, och Anna kände sin syster alltför väl, för att ej ha klart för sig huru det skulle bli. Hilda skulle ej på tisdagen ha ett öre kvar af sin veckolön, och se'n skulle det gå på kredit och halfsvält till lördagen. Det behöfdes åtminstone att någon förständig människa tog hand om henne, men att vara hos Bergs, som hon väl troligen kom, det var allt utom bra för Hilda. Birger föreslog, att de skulle söka förmå henne att tjäna till nästa höst. Han trodde nog, att han och Anna skulle kunna gifta sig till dess, och då kunde ju Hilda få bo hos dem, och Anna själv hjälpa henne. (Forts.)

För pengar kan man köpa allt, säger man?

För pengar kan man köpa:

Mat men icke aptit.

Medicin men icke hälsa.

Sängkläder men icke sömn.

Lärdom men icke snille.

Grannlåt men icke fågring.

Prakt men icke trefnad.

Nöje men icke glädje.

Kamrater men icke vänner.

Tjänare men icke trohet.

Grå hår men icke åra.

Lugna dagar men icke frid.

Skalet af allting kan man få för pengar, men kärnan kan man icke köpa.

Arne Garborg.

»Och dock regera pengarna världen?»

**Verka för Tjänarinnebladets
spridning bland kamrater!**

Medel mot reumatism. Gubben: — Jag har en så'n fasligt illak ryggmatis. Vet Kajsa nå'n bot för'n?

Den »kioka gumman»: — För värsta sortens ryggmatis finns de' bara ett medel som hjälper. Ni ska' göra så här. Gå å stjäla en näsduk å en sjuttonårig jänta, som allri har tänkt på att giftas. Skölj näsduken tre gånger i en ärlig mjölnares kvarnvråna, torka den på gärdsgården hos en länsman, som aldrig har tagit mutor, märk den me' bläck, taget hos en abokat, som allri har lurat någon å ge den sedan åt en doktor, som allri gjort af med någon människa, å bed honom lägga på duken, där ni har ondt.

Stockholms Tjänarinneförening

afhåller ordinarie möte 2:dra torsdagen i hvarje månad kl. half 9 e. m. å lokalen Grefteuregatan 20 C.

Nya medlemmar kunna då ingå i föreningen, samt alla dagar på expeditionen, öppen 11—4. Allm. Tel. 94 39.

Tjänarinnor!

Då ni ämna byta platser, anmäl eder alltid först på *Tjänarinneföreningens platsanskaffningsbyrå*, Grefteuregatan 20 C. Öppen 11—4. Allm. Tel. 94 39.

Ingen inskrifningsavgift, billig förmedlingsavgift.

Kooperativa Syfabriken Linnéa

rekommenderar sin tillverkning af alla sorters Damunderkläder, Bluslif, Kjolar, Förkläden m. m. samt alla sorters Herrunderkläder, ett rikhaltigt lager af Tyger finnas.

Obs! Fabriken's nya adress Mästersamuelsgatan 68 n. b. in p. g.

Liförsäkrings-Aktieholaget

"De Förenade"

Stiftadt af Skandia, Svea, Thule, Victoria och Skåne hvilka jämte "De Förenade" ansvara för försäkringsaftalens fullgörande. Premierna kunna erläggas årligen, half-årligen, kvartals- eller månadsvis eller pr vecka.

Minsta månadspremie är: vid barnförsäkring Afd. B. 50 öre, vid öfriga försäkringsätt 1 kr.

Minsta veckopremie är 25 öre.

Närmare meddelas af Elin M. Janson, hvilken träffas alla fredagar mellan 7—9 e. m., Drottninggatan 70, IV. A. T. Brunkeb. 1097 och lämnas då beredvilligt alla önskad upplysningar, utan att försäkring därför behöfver tecknas.